

Damcultuur

Arne van Mourik

Ton Sijbrands

De 'Mona Lisa onder de damproblemen'.

MARGRIET OOSTVEEN

Een koppige 'denksportfilosoof' strijdt tegen het vergeten van een spel.

MARGRIET OOSTVEEN

Wat je niet respecteert, is gedoemd te verdwijnen. Arne van Mourik (41) bewaart daarom de uitstervende Nederlandse damcultuur. Het 'kloppend hart' van die cultuur, zoals hij het zelf noemt, bevindt zich in Zeist. Om precies te zijn op zijn studentenkamer, tussen een houten eenpersoonsbed en een ijskast met een paar potten pindakaas erop.

Gedeelde gang, gezamenlijke douche en keuken: Arne trok hier tweeëntwintig jaar geleden in als student geologie en is gebleven. Dat is gezelliger dan alleen, en goedkoop. Van de damsport kunnen in Nederland nauwelijks mensen leven. Er is nog een handvol professionele dammers, zoals Roel Boomstra (25), in 2016 wereldkampioen. Naast wat betaalde medewerkers bij de Koninklijke Nederlandse Dambond wordt de damcultuur in leven gehouden door een slinkende, vergrijsde groep liefhebbers. Arne van Mourik is de jongste.

Bij het raam een klein bureautje met laptop. Arne komt rond van

uitzendbaantjes, zodat hij zoveel mogelijk tijd heeft voor zijn artikelen voor de damtijdschriften Het Damspel (van de bond) en De Problemist. Daarnaast bouwt hij hier aan een archief over belangrijke dammers. En hij schrijft vijf boeken tegelijk: een naslagwerk over dammen, een biografie over tv-regisseur en problemist Max Douwes, een essaybundel over dammen, een autobiografische roman met een dammer in de hoofdrol ('Een prachtig thema, natuurlijk') en een bundel van zijn verzamelde artikelen. Bij het voltooien van alles speelt zijn hang naar volledigheid hem wel wat parten.

Elke krant ontvangt boze e-mails, maar soms is iemand boos met een fascinerende inspanning. Omdat alles wat je niet respecteert, gedoemd is te verdwijnen: Arne schreef die woorden zelf, in een hartstochtelijk betoog tegen 'het onthutsende' voornemen de damrubriek in de Volkskrant te stoppen. Morgen verschijnt bij gebrek aan belangstelling de eerste Volkskrant in 42 jaar zonder wekelijkse damrubriek van Ton Sijbrands, de grootste Nederlandse dammer ooit. Ik begrijp de beslissing, maar ik begrijp Arne van Mourik ook.

Hij noemt zichzelf 'denksportfilosoof'. Niet gehinderd door gebrek aan overtuiging riep hij alle Volkskrant-columnisten op deze week een stukje te wijden 'aan het fenomeen denksport (niet alleen schaken!) in relatie tot de maatschappij'. We kregen zeven suggesties voor een invalshoek. Tussen de regels las je de pijn over het eeuwige ontzag voor schaken, voor succes in het algemeen eigenlijk: 'Het damspel heeft evenveel recht op deze grootmeesterlijke vergelijking.'

Terwijl Nederland dweepziek achter het succes van de olympische medaillewinnaars aanliep, groeide

mijn nieuwsgierigheid naar de koppige denksportfilosoof, die strijdt tegen monocultuur door zich volledig met één onderwerp te vereenzelvigen.

De Winterspelen duren maar twee weken, zegt Arne van Mourik. Maar het grote ontzag voor schaken is permanent en verdringt voortdurend het dammen, dat frustreert meer. Vooruitdenken wordt altijd met schakers geassocieerd, 'maar wedstrijddammers denken veel dieper, griezelig diep'. Arne mocht eens een blindsimultaan tegen tweevoudig wereldkampioen Ton Sijbrands dammen. Het record van Sybrands is tweeëndertig partijen tegelijk, in achtenveertig uur, zonder te slapen. 'Wat Sybrands toen blind kon, is niet te bevatten. Er is uitgerekend dat hij bij die partij ruim een miljoen zetten in zijn hoofd moet hebben gezien. Een miljoen!'

Helaas hebben schakers een grotere bek, zegt Arne. Dammers zijn introverter, en het is geen tijd voor introverte mensen. Het aantal leden van de dambond halveerde in 40 jaar tot nog geen 4.500, de schaakbond heeft er ruim 20.000.

Arne zelf moest het na negentien uur tegen Sijbrands opgeven. Het dambord mocht hij meenemen en daarop toont hij me nu een probleem uit de wereld van de problemisten: de 'guerra over drie dammen', volgens Arne 'de Mona Lisa onder de damproblemen'.

Problemisten bedenken nieuwe damproblemen of 'composities', die ze als een puzzel op het bord leggen. Arne krijgt ze vanuit de hele wereld opgestuurd en controleert dan via een database of de bedenker de eerste is. Zo ja, dan wordt het probleem gepubliceerd. 'Heb je ook maar iets gelezen van wat ik je aan informatie heb gestuurd?', vraagt hij streng. Hij bedoelt een artikel waarin hij uitlegt dat een goede problemist niet eens heel intelligent hoeft te zijn: 'Graven in het verleden van de damproblematiek levert karrevrachten vol

schoenmakers, kappers, diamantslijpers en broodbakkers op.'

Totdat mensen bij gebrek aan aandacht besloten al het dammen 'moeilijk' te gaan vinden. Net als veel kunst trouwens. De rest is binnenkort geschiedenis.